MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

RUSYA'NIN KARADENİZ'DEKİ "A2/AD STRATEJİSİ

Cenk ÖZGEN*

Özet

Soğuk Savaş sonrası dönemde Rusya'nın Karadeniz'deki askeri varlığı "dramatik" biçimde azalmıştır. Ancak 2000'li yılların başından itibaren durum değişmeye başlamış, özellikle Ukrayna ve Kırım'daki gelişmeler sonrasında tablo tamamen tersine dönmüştür. Bugün Rusya, başta Kırım Yarımadası olmak üzere Karadeniz Havzası'nda yaptığı askeri yığınakla dikkat çekmektedir. Kara konuşlu uçak ve füze sistemleri bölgedeki yığınağın en kritik unsurlarındandır. Karadeniz Filosu bünyesinde yer alan suüstü ve sualtı platformları da yine kritik unsurlar arasındadır. Karadeniz Havzası'ndaki askeri yetenekleri göz önünde bulundurulduğunda Rusya'nın, hasmın belli bir bölgeye erişiminin ve orada harekât icra etmesinin engellenmesine yönelik uygulanan taktik, teknik ve usuller bütünü olarak tanımlanabilecek A2/AD Stratejisi'ni esas aldığı değerlendirilmektedir. Rusya'nın hedefleri arasında 1990'lı yıllarda Karadeniz'de Türkiye'ye karşı kaybedilen askeri üstünlüğü geri almanın olduğuna şüphe yoktur. Ancak asıl hedef ABD'nin Karadeniz'de artan askeri varlığına karşı caydırıcılığı sağlamaktır. Bu çalışmanın amacı Rusya'nın Karadeniz'de uyguladığı A2/AD Stratejisi'ni ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: A2/AD, Karadeniz Filosu, Rusya, Ukrayna, Kırım Yarımadası.

Giriş

Bu çalışmada Rusya'nın Karadeniz'de uyguladığı A2/AD Stratejisi'nin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, üç ana bölüm olarak planlanmıştır. Buna göre ilk olarak ana hatlarıyla A2/AD Stratejisi ele alınacaktır. Daha sonra Rusya'nın Karadeniz'deki A2/AD yeteneklerine odaklanılacaktır. Son olarak ise Rusya'nın A2/AD yetenekleri üzerinden Karadeniz özelinde ki askeri hedefleri masaya yatırılacaktır.

A2/AD Stratejisi

A2/AD'nin açılımı *Anti Access and Area Denial*'dır. Türkçe'ye Erişimi Engelleme ve Alan Hâkimiyeti olarak tercüme edilebilir. A2/AD, hasmın belli bir bölgeye erişiminin ve orada harekât icra etmesinin engellenmesine yönelik uygulanan taktik, teknik ve usuller bütünü olarak tanımlanabilir. Aslına bakılırsa kavram askeri literatüre yakın dönemde girmiştir. Ancak

* Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-mail: cenk.ozgen@giresun.edu.tr

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
donanmaların geleneksel görev türleri arasında yer alan ve seçilmiş bir deniz alanında ve sınırlı bir süre ile hasmın harekât serbestîsinin sekteye uğratılmasına karşılık gelen Denizlerin Serbestçe Kullanımının Engellenmesi (*Sea Denial*) uygulamasının,[1] hava ve uzay boyutunu da kapsayacak şekilde genişletilmiş uyarlaması şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır.

A2/AD kapsamında Erişimi Engelleme yetenekleri, ilerleyen hasmın belli bir alana girmesinin önlenmesi ya da azaltılması için tasarlanmış uzun menzilli silah sistemlerine dayanırken; Alan Hâkimiyeti yetenekleri, hasmın belli bir harekât alanındaki hareket serbestîsinin sınırlandırılmasına yönelik geliştirilmiş çözümler üzerine kuruludur.[2] Bu çerçevede A2/AD'nin etkin şekilde uygulanmasının askeri-teknik alanda belli yeteneklerin kazanılmasına bağlı olduğu aşikârdır. Bugün A2/AD altında öne çıkan yetenekler; hava savunma füze sistemleri, kıyı konuşlu gemisavar seyir füzeleri (*anti-ship cruise missiles/ASCMs*), gemisavar balistik füzeler (*anti-ship ballistic missiles/ASBMs*), hücum denizaltıları, deniz mayınları, elektronik harp sistemleri ve insansız/otonom sistemlerdir. Şüphesiz sıralanan yeteneklerin tamamı asimetriktir. Genellikle de sınırlarına yakın bölgelerde harekât icra etmeyi avantaja dönüştürmek isteyen ve muhtemel rakipleri ile karşılaştırıldığında zayıf durumda olan devletler tarafından tercih edildiklerini not düşmek gerekir.[3]

Her ne kadar A2/AD askeri literatüre yeni girmiş bir kavram olsa da bu kapsamdaki uygulamalara daha eski zamanlarda da rastlanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Ordusu'nun gerek denize mayın döşeme ve engel koyma gerekse karada konuşlu topçu ve piyade destek silahları vasıtasıyla hasım savaş gemilerini ateş altına alma şeklindeki uygulamalarıyla Çanakkale Boğazı'nı İtilaf Devletleri'nin birleşik donanmasının geçişine kapatması tarihte A2/AD'nin en başarılı örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yine İkinci Dünya Savaşı'nda Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin Birleşik Krallık'ın hava sahasını Alman savaş uçaklarına kapattığı Britanya Muharebesi de A2/AD'nin bir diğer başarılı örneği olarak gösterilmektedir.[4]

Günümüzde A2/AD denildiğinde öne çıkan iki ülke bulunmaktadır: Çin

---

[1] "Sea Power," Global Security, erişim 29 Eylül 2018, https://www.globalsecurity.org/military/ops/sea.htm.

[2] "Analyses of Anti-Access Area Denial (A2/AD)," NATO, erişim 29 Eylül 2018, https://www.sto.nato.int/ SitePages/newsitem.aspx?ID=3546.

[3] Tomasz Smura, "Russian Anti-Access Area Denial (A2AD) Capabilities - Implications for NATO," Casimir Pulaski Foundation, erişim 29 Eylül 2018, https://pulaski.pl/en/russian-anti-access-area-denial-a2ad-capabilities-implications-for-nato/.

[4] Mahir Tan, "Savaşın Yeni Yüzü; A2/AD," Londra Postası, erişim 29 Eylül 2018, http://www.londraposta.com/ savasin-yeni-yuzu-a2-ad/.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve Rusya. A2/AD'nin Doğu Asya'daki uygulamasına geçmeden önce literatürde yer alan coğrafi bir tasavvuru açıklamak gerekir. Çinli stratejler ülkelerinin denizden savunmasını İki Ada Zinciri (*Two Islands Chain*) olarak tasavvur ettikleri bir coğrafi temele dayandırmaktadırlar. Bu tasavvura göre Birinci Ada Zinciri (*First Island Chain*), kuzeyden güneye; Aleut Adaları, Kuril Adaları, Japonya, Ryukyu Adaları, Tayvan, Filipinler ve Borneo Adası şeklinde uzanmaktadır.[5] Çin kıyılarından 700 deniz mili mesafeye kadar uzanan Birinci Ada Zinciri içerisinde;[6] Sarı Deniz, Doğu Çin Denizi ve Güney Çin Denizi yer almaktadır. İkinci Ada Zinciri (*Second Island Chain*) ise kuzeyden güneye; Bonin Adaları, Mariana Adaları, Guam ve Caroline Adaları şeklinde uzanmaktadır.[7] Çin kıyılarından 1.800 deniz mili mesafeye kadar uzayan İkinci Ada Zinciri;[8] Japon Denizi'ni, Filipinler Denizi'ni ve Endonezya Denizi'ni kapsamaktadır.[9] Harita-1'de İki Ada Zinciri'nin sınırları gösterilmektedir.

Harita-1 İki Ada Zinciri[10]

[5] "People's Liberation Navy - Offshore Defense", Global Security, erişim 29 Eylül 2018, https://www.globalsecurity.org/military/world/china/plan-doctrine-offshore.htm.
[6] David Bennett, "An Analysis of the China's Offshore Active Defense and the People's Liberation Army Navy," *Global Security Studies*, 1, 1 (2010): 128-129.
[7] "People's Liberation."
[8] Bennett, "An Analysis," 129.
[9] "People's Liberation."
[10] "People's Liberation."

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1980'lerin ikinci yarısından sonra Çin, daha ziyade çevre denizlerdeki deniz alaka ve menfaatlerinin korunmasına yönelik yeteneklerin kazanılmasına dayanan yeni donanma stratejisini uygulamaya geçirmiştir. Yeni strateji, Kıyı Ötesi Savunma (*Offshore Defence*) olarak tanımlanmaktadır.[11] Batı literatüründe ise Kıyı Ötesi Savunma, A2/AD'nin tipik bir örneği olarak değerlendirilmektedir.[12]

Günümüzde A2/AD yetenekleri sayesinde Çin'in çevre denizleri kapsayan Birinci Ada Zinciri içerisinde tesis ettiği deniz üstünlüğü hususunda artık tüm uzmanlar hem fikirdir. Bu bağlamda ABD'nin, Birinci Ada Zinciri içerisine rakip deniz gücü sokmamayı hedefleyen ve silahlanmasını da buna uygun şekilde yapan Çin ile Asya kıyılarına yakın sularda bir deniz savaşına girmesinin büyük riskler taşıdığı belirtilmektedir.[13] Şimdilerde Çin'in bu üstünlüğü İkinci Ada Zinciri'ne taşımaya çalıştığı anlaşılmaktadır.

A2/AD alanında öne çıkan bir diğer ülke olan Rusya ise son yıllarda bu kapsamdaki yeteneklerini birçok bölgede geliştirmektedir. NATO'nun tespitlerine göre bu bölgelerin en önemlileri kuzeyden güneye doğru; Barents Denizi, Baltık Denizi, Karadeniz ve Doğu Akdeniz'dir.[14] Harita-2'de S-300 ve S-400 hava savunma füze sistemlerinin konuşlandırıldığı yerler ve etkili menzilleri belirtilmek suretiyle Rusya'nın A2/AD Stratejisi'ni uyguladığı bölgeler gösterilmektedir.

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE MARMARA ÜNİVERSİTESİ

[11] "The People's Liberation Army Navy: A Modern Navy with Chinese Characteristics," Office of Naval Intelligence, 5, erişim 29 Eylül 2018, https://fas.org/irp/agency/oni/pla-navy.pdf.

[12] Michael McDevitt ve Frederic Velluci Jr. "The Evolution of the People's Liberation Army Navy: The Twin Missions of Area-Denial and Peacetime Operations," içinde *Sea Power and the Asia-Pacific: The Triumph of Neptune?*, ed. Geoffrey Till ve Patrick C. Bratton (Abingdon ve New York: Routledge, 2012), 76.

[13] Cem Gürdeniz, "Çin Deniz Gücünün Önlenemez Yükselişi," erişim 29 Eylül 2018, https://www.aydinlik.com. tr/cin-deniz-gucunun-onlenemez-yukselisi.

[14] "Analyses of."

Harita-2 A2/AD Bölgeleri[15]

Karadeniz'deki A2/AD Yetenekleri

Bir önceki bölümde de belirtildiği üzere NATO, Karadeniz'i A2/AD Stratejisi'nin uygulandığı öncelikli bölgeler arasında değerlendirmektedir. Gerçektende Rusya, son yıllarda başta Kırım Yarımadası olmak üzere Karadeniz Havzası'na yoğun askeri yığınak yapmaktadır. Bölgeye konuşlandırılan silah ve sensör sistemlerine bakıldığında Karadeniz'in adeta tecrit edilmiş bir sahaya dönüştürülmeye çalışıldığı, bunun da tam olarak A2/AD mantığı ile örtüştüğü görülmektedir. Aslında Rusya, bu yöndeki girişimlerini Kırım'ın ilhakından çok önce başlatmıştır. Ancak Karadeniz özelindeki jeostratejik konumundan ötürü Kırım'ın uygulamada kilit rolü bulunmaktadır.

Rusya'nın Karadeniz'de kullanabileceği A2/AD yetenekleri arasında; S-300 PM, S-400 Triumph, BUK ve Pantsir hava savunma füze sistemleri, K-300P Bastion-P kıyı konuşlu gemisavar füze sistemi, SS-N-27 gemisavar seyir füzeleri, SS-N-30A Kalibr seyir füzeleri, 9K720 Iskander kısa menzilli balistik füze sistemi ve Krasukha-4 elektronik harp sistemi sayılabilir.[16] Ayrıca bunlara gemisavar seyir füzeleri taşıyan kara konuşlu savaş uçakları ile Rus Karadeniz Filosu'na bağlı unsurların da destek vermesi beklenebilir.

Elbette yukarıda sıralanan sistemlerin hepsi farklı yetenekler

[15] Kathleen Weinberger, "Russian Anti-Access and Area Denial (A2/AD) Range: August 2016," Institute for the Study of War, erişim 29 Eylül 2018, http://iswresearch.blogspot.com/2016/08/russian-anti-access-and-area-denial.html.

[16] Jonathan Wade, "Russia's A2/AD in Crimea," Conflict Observer, erişim 30 Eylül 2018, http://conflictobserver.com/russias-a2ad-crimea/.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sunmaktadır. Ancak medyada sıklıkla gündeme gelmeleri nedeniyle; S-400, K-300P, Iskander ve Krasukha-4 sistemleri üzerinde ayrıca durulacaktır. Buna göre Türkiye'nin de tedarik girişimlerinde bulunduğu S-400 Triumph hava savunma füze sistemi (NATO kodu: SA-21 Growler), 400 km menzil ve 30 km irtifa sınırı içerisinde, aralarında uçak, insansız hava aracı (İHA), seyir ve balistik füzelerin olduğu her türlü hedefi etkisiz hale getirebilmektedir.[17] Suüstü savaş gemilerine karşı tasarlanan K-300P Bastion-P, mobil yapısı sayesinde yüksek hareket yeteneği haiz bir kıyı konuşlu gemisavar füze sistemidir. Her bir Bastion-P fırlatma aracında kanister içerisinde iki adet 300 km menzilli P-800 Oniks (NATO Kodu: SS-N-26 Strobile) gemisavar seyir füzesi taşınmakta olup, söz konusu füzeler 200-250 kg harp başlığına sahiptir.[18] Taktik tekerlekli araçlar üzerine şekillendirilen 9K720 Iskander (NATO kodu: SS-26 Stone), düşman topraklarının derinliklerindeki değerli hedefleri imha etmek üzere geliştirilmiş bir kısa menzilli balistik füze sistemidir. Konvansiyonel veya nükleer harp başlığı ile donatılabilen ve CEP değeri 2-7 metre olarak verilen Iskander-M modelinin menzili 400 km'dir.[19] 150 ila 300 km menzile sahip olduğu belirtilen Krasukha-4 elektronik harp sistemi ise radar, havadan erken ihbar ve kontrol uçakları ile alçak yörünge uydularını karıştırabilmektedir.[20]

Rusya'nın bölgede çok güçlü bir A2/AD varlığı oluşturduğuna vurgu yapan NATO kaynakları, gemisavar seyir füzelerinin menzillerinin Karadeniz'in tamamını, hava savunma füzelerinin menzillerinin ise neredeyse yarısını içine aldığını belirtmektedirler.[21] Şurası açıktır ki 2000'li yıllardan ve

[17] "S-400 Triumph Air Defence Missile System," Army Technology, erişim 30 eylül 2018, https://www.army-technology.com/projects/s-400-triumph-air-defence-missile-system/.

[18] "Bastion-P: Coastal Defense Missile System," Military-Today, erişim 30 Eylül 2018, http://www.military-today.com/missiles/bastion_p.htm.

[19] "Iskander-M Iskander SS-26 Stone 9M72 9P-78-1," Army Recognition, erişim 30 Eylül 2018, https://www.armyrecognition.com/russia_russian_missile_system_vehicle_uk/iskander_iskander-m_missile_9k720_9p78e_ 9t250e_ss-26_stone_tactical_ballistic_missile_russian_army.html.

[20] "1RL257 Krasukha-4 Broadband Multifunctional Jamming Station," Army Recognition, erişim 30 Eylül 2018, https://www.armyrecognition.com/russia_russian_military_field_equipment/krasukha-4_1rl257_broadband_ multifunctional_jamming_station_electronic_warfare_system_technical_data_sheet_pictures_video_10610156.html.

[21] Thomas Gibbons-Neff, "Top NATO General: Russians Starting to Build Air Defense Bubble Over Syria," The Washington Post, erişim 30 Eylül 2018, https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2015/09/29/top-nato-general-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bilhassa Ukrayna ve Kırım'daki gelişmelerden sonra Rusya'nın Karadeniz'deki askeri varlığı hem nitelik hem de nicelik açısından artmış bulunmaktadır. Bunun kriz ve savaş dönemlerinde Rusya'ya avantaj sağlayacağını söylemek ise "malumun ilanı" ile eşdeğerdir.

Askeri Hedefler

Askeri açıdan Rusya'nın Karadeniz'de uyguladığı A2/AD Stratejisi'nin biri tali, diğeri asli olmak üzere iki hedefe odaklandığı değerlendirilmektedir. Öncelikle tali hedeften bahsedilecek olursa, Soğuk Savaş döneminde askeri açıdan Sovyetler Birliği'nin Karadeniz'de tartışmasız hâkimiyeti söz konusudur. Ne var ki Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında bu hâkimiyet devam ettirilememiş ve Rus Karadeniz Filosu'nun çekilmesi sonucu ortaya çıkan boşluğu Türk Donanması doldurmuştur. İşte Rusya, A2/AD Stratejisi altında yaptığı askeri yığınakla güç dengesini lehine çevirmeye ve 1990'larda Türkiye'ye bıraktığı konumu geri almaya çalışmaktadır.

Bu tespitin ardından son yıllarda Rusya'nın Karadeniz'de başat askeri güç konumunu geri alma yolunda önemli mesafe kat ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim Moskova'dan gelen resmi açıklamalar da bunu doğrulmaktadır. Örneğin Güney Askeri Bölge Komutanlığı tarafından icra edilen Kafkasya 2016 Tatbikatı'nın sonuçlarının değerlendirildiği bir toplantıda konuşan Rusya Genelkurmay Başkanı Valeriy Gerasimov, "Bundan birkaç yıl önce Rus (Karadeniz) Filosu'nun askeri kapasitesi Türk Deniz Kuvvetleri'ninkiyle kontrast halindeydi. O zamanlar Türkiye'nin neredeyse Karadeniz'in efendisi olduğu söyleniyordu [ama] artık her şey değişti"[22] şeklindeki sözleriyle bölgedeki güç dengelerinin değiştiğine dikkat çekmiştir.

Rusya'nın Karadeniz'deki asli hedefine gelinecek olursa, Soğuk Savaş döneminde NATO ve ABD'nin Karadeniz'deki askeri varlığı sınırlı düzeyde kalmıştır. Hiç şüphesiz bunda NATO'nun Karadeniz'e kıyıdaş tek üyesi durumundaki Türkiye'nin izlediği denge politikasının da büyük katkısı olmuştur. Öyle ki Soğuk Savaş'ın en kritik safhalarında dahi Türkiye, kıyıdaş olmayan devletlerin Karadeniz'de bulundurabileceği donanma varlığına sınırlandırmalar getiren Montrö Sözleşmesi hükümlerinin uygulanmasına özen göstermiş, bu minvalde NATO savaş gemilerinin Karadeniz'e asgari sayı ve sürelerde çıkmasını istediği gibi onları cesaretlendirici tutum takınmamaya da

---

russians-starting-to-build-air-defense-bubble-over-syria/?noredirect=on&utm_term=.7372a3933af 6.

[22] "Rusya Genelkurmayı: Türkiye Artık Karadeniz'in Efendisi Değil," Sputnik Türkiye, erişim 30 Eylül 2018, https://tr.sputniknews.com/rusya/201609141024832161-rusya-genelkurmay-turkiye-karadeniz/.

dikkat etmiştir. Yine Türkiye'nin Soğuk Savaş boyunca Karadeniz'de kendi ev sahipliğinde NATO'nun tatbikat düzenlemesine izin vermediğini de belirtmek gerekir.[23]

Öte yandan Soğuk Savaş sonrası dönemde durum süratle değişmeye başlamış, özellikle 2004 yılında Bulgaristan ve Romanya'nın NATO'ya üye olmasıyla tablo tamamen tersine dönmüştür. Soğuk Savaş'tan farklı olarak bugün ABD'nin Bulgaristan ve Romanya'da daimi üsleri bulunmaktadır. Üstelik yeni yatırımlarla söz konusu üslerin modernize edilmesi de planlanmaktadır.[24] Bunun dışında ABD, NATO Füze Kalkanı Projesi'nin sacayaklarından biri olan Romanya'ya balistik füzeleri atmosfer dışı önleme yeteneği haiz SM-3 füzeleri konuşlandırmıştır. Nitekim 800 milyon dolar harcanarak inşa edilen kara konuşlu füze savunma üssü, 12 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirilen törenle operasyonel hale getirilmiştir.[25]

Ukrayna ve Kırım'daki gelişmelerin de etkisiyle Karadeniz, NATO ve ABD'nin daha fazla ilgisini çekmeye başlamış, Batılı ülkelerin bölgedeki askeri varlığında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Bu bağlamda son yıllarda ABD keşif uçaklarının istihbarat toplama amacıyla Kırım Yarımadası yakınlarında gerçekleştirdiği uçuşlar basında sıklıkla yer almaktadır.[26] Keza, NATO ve ABD savaş gemilerinin Karadeniz'e çıkışlarında da artış vardır ki burada eskiye nazaran üç misli bir donanma varlığından söz edilmektedir.[27] Gerçi Montrö Sözleşmesi, NATO ve ABD'nin Karadeniz'de büyük miktarda kuvvet bulundurmasına mani olmaktadır. Buna rağmen İttifak'ın bölgedeki askeri varlığının Soğuk Savaş dönemi ile kıyaslanamayacak boyutta olduğu da bir gerçektir.

Sonuç olarak Rusya, NATO ve ABD'nin Karadeniz'deki artan askeri varlığından rahatsızlık duymaktadır. A2/AD Stratejisi altında yaptığı askeri yığınağın asli hedefinin de NATO ve özellikle ABD'ye karşı caydırıcılığı sağlama olduğuna şüphe yoktur. Gelinen noktada söz konusu hedefe büyük

---

[23] Cem Gürdeniz, *Hedefteki Donanma* (İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2013), 111.

[24] "US Plans to Upgrade Military Bases in Romania, Bulgaria," Sofia News Agency, erişim 30 Eylül 2018, https://www.novinite.com/articles/191672/US+Plans+to+Upgrade+Military+Bases+in+Romania%2C+Bulgaria.

[25] "US Activates $800m Missile Shield Base in Romania," BBC News, erişim 30 Eylül 2018, https://www.bbc.com/news/world-europe-36272686.

[26] "Kırım Yakınında ABD'ye Ait P-8A Poseidon Tipi Casus Uçağı Tespit Edildi," Sputnik Türkiye, erişim 30 Eylül 2018, https://tr.sputniknews.com/rusya/201801081031721131-kirim-yakininda-abdye-ait-casus-ucagi-tespit-edildi/.

[27] Murat Yetkin, "Türkiye'ye Yeni NATO Görevleri," Hürriyet, erişim 30 Eylül 2018, http://www.hurriyet.com. tr/dunya/turkiyeye-yeni-nato-gorevleri-40880745.

oranda ulaşıldığı söylenebilir.

Sonuç

Son yıllarda geliştirdiği A2/AD yetenekleri sayesinde Rusya'nın Karadeniz'deki askeri etkinliğinin önemli ölçüde arttığı ortadadır. Bu bağlamda 1990'lı yıllarda Türkiye karşısında yaşanan gerilemenin telafi edildiği, ayrıca NATO ve özellikle ABD'nin artan askeri varlığına karşı caydırıcı bir güç oluşturulduğu değerlendirilmektedir. Güç dengeleri açısından bakıldığından Karadeniz, bundan 20 sene öncesine göre çok farklı bir görünüme sahiptir. Mevcut koşullarda bölgede Rusya'yı görmezden gelerek adım atılması mümkün görünmediği gibi gerçekçi de değildir.

Kaynakça

Army Recognition. "1RL257 Krasukha-4 Broadband Multifunctional Jamming Station." Erişim 30 Eylül 2018. https://www.armyrecognition.com/russia_russian_military_field_equipment/krasukha-4_1rl257_broadband_multifunctional_jamming_station_electronic_warfare_system_technical_data_sheet_pictures_video_10610156.html.

Army Recognition. "Iskander-M Iskander SS-26 Stone 9M72 9P-78-1." Erişim 30 Eylül 2018. https://www.armyrecognition.com/russia_russian_missile_system_vehicle_uk/ iskander_iskander-m_missile_9k720_9p78e_9t250e_ss-26_stone_tactical_ballistic_missile_ russian_army.html.

Army Technology. "S-400 Triumph Air Defence Missile System." Erişim 30 Eylül 2018. https://www.army-technology.com/projects/s-400-triumph-air-defence-missile-system/.

BBC News. "US Activates $800m Missile Shield Base in Romania." Erişim 30 Eylül 2018. https://www.bbc.com/news/world-europe-36272686.

Bennett, David. "An Analysis of the China's Offshore Active Defense and the People's Liberation Army Navy." *Global Security Studies*. 1, 1 (2010): 126-141.

Gibbons-Neff, Thomas. "Top NATO General: Russians Starting to Build Air Defense Bubble Over Syria." The Washington Post. Erişim 30 Eylül 2018. https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2015/09/29/top-nato-general-russians-starting-to-build-air-defense-bubble-over-syria/?noredirect=on&utm_term=.7372a3933af6.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Global Security. "People's Liberation Navy - Offshore Defense." Erişim 29 Eylül 2018. https://www.globalsecurity.org/military/world/china/plan-doctrine-offshore.htm.

Global Security. "Sea Power." Erişim 29 Eylül 2018, https://www.globalsecurity.org/military/ops/sea.htm.

Gürdeniz, Cem. "Çin Deniz Gücünün Önlenemez Yükselişi." Erişim 29 Eylül 2018. https://www.aydinlik.com. tr/cin-deniz-gucunun-onlenemez-yukselisi.

Gürdeniz, Cem. *Hedefteki Donanma*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2013.

McDevitt, Michael. ve Velluci Jr., Frederic. "The Evolution of the People's Liberation Army Navy: The Twin Missions of Area-Denial and Peacetime Operations." İçinde *Sea Power and the Asia-Pacific: The Triumph of Neptune?*. Ed. Geoffrey Till ve Patrick C. Bratton. Abingdon ve New York: Routledge, 2012, 75-92

Military-Today. "Bastion-P: Coastal Defense Missile System." Erişim 30 Eylül 2018. http://www.military-today.com/missiles/bastion_p.htm.

NATO. "Analyses of Anti-Access Area Denial (A2/AD)." Erişim 29 Eylül 2018. https://www.sto.nato.int/SitePages/newsitem.aspx?ID=3546.

Office of Naval Intelligence. "The People's Liberation Army Navy: A Modern Navy with Chinese Characteristics." Erişim 29 Eylül 2018. https://fas.org/irp/agency/oni/pla-navy.pdf.

Smura, Tomasz. "Russian Anti-Access Area Denial (A2AD) Capabilities - Implications for NATO." Casimir Pulaski Foundation. Erişim 29 Eylül 2018. https://pulaski.pl/en/russian-anti-access-area-denial-a2ad-capabilities-implications-for-nato/.

Sofia News Agency. "US Plans to Upgrade Military Bases in Romania, Bulgaria." Erişim 30 Eylül 2018. https://www.novinite.com/articles/191672/US+Plans+to+Upgrade+Military+Bases+in+Romania%2C+Bulgaria.

Sputnik Türkiye. "Kırım Yakınında ABD'ye Ait P-8A Poseidon Tipi Casus Uçağı Tespit Edildi." Erişim 30 Eylül 2018. https://tr.sputniknews.com/rusya/ 201801081031721131-kirim-yakininda-abdye-ait-casus-ucagi-tespit-edildi/.

Sputnik Türkiye. "Rusya Genelkurmayı: Türkiye Artık Karadeniz'in Efendisi Değil." Erişim 30 Eylül 2018.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
https://tr.sputniknews.com/rusya/201609141024832161-rusya-genelkurmay-turkiye-karadeniz/.

Tan, Mahir. "Savaşın Yeni Yüzü; A2/AD." Londra Postası. Erişim 29 Eylül 2018. http://www.londraposta.com/ savasin-yeni-yuzu-a2-ad/.

Wade, Jonathan. "Russia's A2/AD in Crimea." Conflict Observer. Erişim 30 Eylül 2018. http://conflictobserver.com/russias-a2ad-crimea/.

Weinberger, Kathleen. "Russian Anti-Access and Area Denial (A2/AD) Range: August 2016." Institute for the Study of War. Erişim 29 Eylül 2018. http://iswresearch.blogspot.com/2016/08/russian-anti-access-and-area-denial.html.

Yetkin, Murat. "Türkiye'ye Yeni NATO Görevleri." Hürriyet. Erişim 30 Eylül 2018. http://www.hurriyet.com.tr/dunya/turkiyeye-yeni-nato-gorevleri-40880745.

Russia's "A2/AD" Strategy in the Black Sea

Abstract

Russia's military presence in the Black Sea has been "dramatically" decreased in the post-Cold War era. However, since the beginning of the 2000s, the situation has begun to change, especially after the developments in Ukraine and Crimea. Today, Russia stands out with the intensive military deployment in the Black Sea Basin, particularly the Crimean Peninsula. Land-based aircraft and missile systems are the most critical elements of the deployment in the region. The surface and underwater platforms within the Black Sea Fleet are also among the critical elements in the region. Considering the military capabilities in the Black Sea Basin, it is evaluated that Russia has implemented the A2/AD Strategy, which can be defined as the body of tactics, methods and procedures and aims to inhibit the access of the hostile elements to a certain area and to prevent any hostile operations in the aforementioned area. Restoration of military supremacy in the Black Sea is among the targets of Russia that lost against Turkey in the 1990s. On the other hand, the main target is to deter USA, which has expanded its military presence in the Black Sea. The aim of this study is to examine the A2/AD Strategy, implemented by Russia in the Black Sea.

Keywords: A2/AD, Black Sea Fleet, Russia, Ukraine, Crimean Peninsula.